

Mitropolitul Argolidei,
Nectarie

Dumnezeu nu Se dă bătut

Traducere din limba greacă:

Ilie Stănuș

EDITURA EGUMENITA

2020

Cuprins

Dumnezeu nu răspunde, ci ne potolește întrebările, așa cum potolește febra.....	7
I. „Vreau să Te cunosc”	11
II. „De ce?”	15
„Totul va fi bine”	23
„De ce, Doamne?”	26
De ce tocmai mie?	28
Frica și credința	30
Calea extremă	33
Cum se face că tocmai calea necredincioșilor sporește?	36
Întrebarea Sfântului Antonie	39
„Atunci vom înțelege totul”	41
III. Dumnezeu nu Se dă bătut	47
„Sper să fiu învins”	47
Două povestiri ciudate	50
„Atât cât îți ia să bei o cafea”	62
„Visul iadului este cerul”	71
„Călătoria mea în Ortodoxie”	76
„Dumnezeul meu, cât de ateu pot să fiu!”	81
„Jocurile” lui Dumnezeu	82
„Dacă Hristos ar ști...”	83

Respect	Agentul KGB „cărți”	84
	Din temniță la teologie	86
IV.	Responsabilitatea creștinilor!...	93
	Denaturări și indiscreții	93
	„Părinte sadic?”	96
	Mărturisire și propagandă	99
V.	Judecata lui Dumnezeu	103
	Surprize	103
	„Duhul rătăcirii”	106
	Criteriile lui Dumnezeu și criteriile oamenilor	108
	Iubirea de oameni a lui Dumnezeu	109
	Rugăciunea desfrânatei	110
	Pocăința	112
	Sinuciderea	114
	De la joacă, la sfințenie	116
	Ereticii	117
	Împăratul Traian	117
VI.	Nume care-i mai presus de orice nume	123
	„Mi-e teamă de inexistență”	123
	Prima legătură	125
	„Îmi ard corăbiile”	129
	În loc de epilog	131

Distribuție:
 S.C. Egumenița S.R.L.
 tel./fax: 0236-326.730
 e-mail : editura@egumenita.ro
 www.egumenita.ro

I

„Vreau să Te cunosc”

Cu mai bine de un secol în urmă, un mare filosof scria această poezie de mai jos:

„Vreau să Te cunosc, pe Tine, Dumnezeul cel necunoscut.

Tocmai pe Tine, Care pătrunzi în adâncurile sufletului meu.

Viața mi se aseamănă cu o furtună ce cutreieră prin lume.

O, Tu, Cel cu totul necuprins și nepătruns, a mea rubedenie!

Pe Tine voiesc a Te cunoaște,
Ție să-Ți slujesc!”

Poate ați fi crezut că e scrisă de un preot, de un bun creștin, sau chiar de un sfânt! Dar nu. Autorul ei este Nietzsche, filosoful care mai târziu a proclamat „moartea lui Dumnezeu”. Într-adevăr, a fost un mare filosof, având parte, ca puțini alții, de un sfârșit tragic și chinuit de întrebarea despre Dumnezeu, o întrebare care i-a problematizat, fără excepție, pe toți oamenii de pe pământ – pe unii mai mult, iar pe alții mai puțin – și care va continua să-i problematizeze pe toți până la sfârșitul lumii.

Desigur, această întrebare despre Dumnezeu este legată, în mod direct sau indirect, de multe alte întrebări. Cine și ce este Dumnezeu? E un Dumnezeu retras, neinteresat de creația Sa? E doar un Dumnezeu drept, Care doar face dreptate? Sau e și un Dumnezeu al iubirii? Dar atunci cum se justifică prezența răului în lume? De ce există durere, suferință, boli și, cel mai grav, de ce există moarte? Cum se împacă toate acestea cu iubirea lui Dumnezeu? Ce înseamnă a avea credință în Dumnezeu și cum Se descoperă El? Care este judecata și care sunt criteriile lui Dumnezeu? Care este atitudinea lui Dumnezeu față de cei care nu L-au cunoscut? Cum îi va judeca pe atei, pe cei de altă religie sau de altă confesiune? Și, pe lângă toate acestea, care este atitudinea și responsabilitatea creștinilor, dar mai ales a preoților, față de întrebările puse de cei care au o credință slabă sau față de cei care Îl caută în diferite moduri pe Dumnezeul cel necunoscut?

Sunt o mulțime de întrebări pe care, adeseori, oamenii le adresează mai cu seamă clericilor, și de cele mai multe ori, cu încordare și neliniște. E limpede că cineva trebuie să fie pregătit, potrivit Apostolului Petru: *și-ntotdeauna fiți gata să răspundeți oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră* (1 Petru 3, 15).

Scopul acestei cărțuții nu este unul apologetic, adică nu va încerca să „demonstreze” existența lui Dumnezeu în mod logic, științific ori matematic. Astfel de demonstrații nu există. Dumnezeu nu Se lasă arătat cu degetul, nu poate fi încăput de imaginația omenească, nici nu poate fi cuprins în vocabularul oamenilor. Vocabularul nostru este foarte

sărac și redus pentru a exprima cele de negrăit, care sunt dincolo de cuvânt și de înțeles. De altfel, „pentru cei care cred în Dumnezeu nu e nevoie de nicio explicație, iar pentru cei care nu cred nu e suficiență nicio explicație” (George Seaton). De asemenea, această carte nu are ambiția să răspundă marilor întrebări ale existenței omului, fiindcă nu există răspunsuri la marile întrebări. Apostolul Pavel este foarte clar: *Căci acum vedem prin oglindă, ca-n ghicitură; dar atunci, față către față. Acum cunosc în parte; atunci însă deplin voi cunoaște, așa cum și eu deplin sunt cunoscut* (1 Corinteni 13, 12).

Prin urmare, vom așterne doar câteva mărturii și problematizări de ordin general, care ar putea să-i ajute pe unii în căutările lor.

Cea mai mare parte a cărții a fost scrisă pentru a fi adresată elevilor, de-a lungul vizitelor noastre anuale în școli. De altfel, acestea sunt principalele întrebări care îi problematizează pe adolescenți, și pe care aceștia le pun celor mai mari. Au avut loc discuții înflăcărâte și interesante cu tineri, în urma cărora cartea a fost îmbunătățită cu alte întrebări. După ce vizitele noastre în cadrul școlilor au luat sfârșit odată cu încheierea anului școlar (2016-2017), această cuvântare, care a fost scrisă pentru a fi adresată elevilor, a fost abandonată în arhivă. Nu aveam de gând să o public. Un prieten de-al meu, cleric, m-a rugat să țin o cuvântare iarna trecută în parohia lui. Mă gândeam să o prezint pe aceasta, fiindcă timpul nu-mi îngăduise să pregătesc altceva. Până la urmă, așa s-a și întâmplat, și a avut loc o discuție foarte rodnică și interesantă, în cadrul căreia s-au

pus întrebări și pe alte teme. După câteva zile a fost pusă pe internet, fără ca eu să știu... mai trebuie să spun că, în ceea ce privește internetul, sunt în afara situației, iar, în general, în materie de tehnologie mă situez în... epoca de piatră. Dar fiind contactat de persoane necunoscute din locurile cele mai neașteptate din lume, am început să înțeleg ce mijloc eficient poate fi internetul și ce distanțe incredibile poate străbate. Se pare că textul i-a mișcat pe unii oameni. De aceea m-am hotărât să-l public, alegând tot metoda clasică a tiparului și rămânând, în mod conștient, în analfabetismul meu virtual...

Textul inițial, cum am spus deja, a fost îmbogățit cu noi întrebări care au generat apoi și alte capitole. Poate că, la o primă vedere, capitolele par fără legătură între ele, însă cred că toate exprimă ideea centrală ce reiese din titlul cărții.

Nectarie al Argolidei

26 septembrie 2018

Mutarea la Domnul a slăvitului Apostol și Evanghelist Ioan Teologul, prieten și ucenic iubit al Domnului, care s-a rezemat de pieptul Său

II

„De ce?”

Și răspunzând Iov, a zis: „O, dac-ar fi catargul să-mi strângă sus frământul, durerile să-mi pună-n balanță pe tipsii, acestea-ar fi mai grele decât nisipul mării; de-aceea, pe cât pare, mi-i vorba dezlânată (Iov 6, 1-3)

Aveam 16 ani când mă aflam la spitalul „Crucea Roșie” pentru o operație banală. Am fost internat într-un salon mare, cu alți nouă bolnavi. Fiecare cu durerea lui, cu problemele lui. Până atunci nu conștientizasem mulțimea bolilor care îi macină pe oameni. Doi bolnavi cu cancer la colon, altul cu cancer la plămâni, altul cu ciroză la ficat, doi răniți, unul cu sondă la nas, altul cu apendicită și altul cu chist pilonidal. Era un șoc puternic pentru un copil care își deschidea aripile în viață și simțea, la fel ca toți adolescenții, că nu poate fi atins de niciun rău. La un moment dat, m-am ridicat fără prea multă îndrăzneală să-i vizitez pe bolnavi, pentru a-i cunoaște. M-am apropiat, într-un colț, de o persoană vârstnică ce mirosea urât. Suferea mult. Era slăbit, epuizat. Părea că zilele îi erau numărate. După câteva minute de tăcere, m-a privit și mi-a spus cu durere:

- Ah, copilul meu. Dumnezeu le-a făcut pe toate bune. Dar de ce a făcut și durerea, bolile, moartea?

Căuta un răspuns, o umbră de speranță. Nu eram în măsură să i le ofer. În salon mai era și un bolnav credincios, care avea râvna propovăduirii. Nu pierdea prilejul de a le vorbi bolnavilor despre credința în Dumnezeu, despre spovedanie, despre viața după moarte. Nu știu de ce, dar simțeam o strâmtorare. Era un om *a)* care nu știa să-l asculte pe celălalt – un lucru de care cel bolnav are mare nevoie –, ci doar să vorbească; și *b)* era tipul de om care nu are îndoieli, care are răspunsuri la orice întrebare, întrucât se pusese la punct cu toate problemele existențiale. Vorbea cu o asemenea siguranță încât, în cele din urmă, te făcea să te îndoiești și de convingerile tale. Mergea adesea la bolnavul la care venisem eu acum. Acesta încerca să-i spună ceva, să-și exprime îndoielile, durerea, agonia. Însă credința neclintită și „de nezdruncinat” a celui dintâi nu-l lăsa să asculte strigătul de deznădejde al acestuia. Încerca să-l însuflețească, să-i dea speranță, dar cuvintele păreau a fi seci, ca discursurile unor partide politice sau ale unor secte religioase, care nu acceptă critică ori îndoielile. La insistența lui de a-l chema pe preot ca să-l spovedească, bolnavul nostru i-a răspuns:

– Încă nu sunt pregătit.

După-amiază, aceeași scenă. „Evlaviosul” insistă să nu amâne spovedania. Bolnavul se opune.

– Lasă-mă în durerea mea, nu am nevoie de predici. Dacă o să mă hotărâsc, o să-l chem eu însumi.

Începusem să mă enervez. Vedeam un om cu râvnă, dar nu potrivit cunoașterii¹, încercând să încal-

ce libertatea celuilalt numai și numai ca să-l... mântuiască. Plecase puțin rușinat.

În cealaltă zi, s-a dus iar la bolnav și i-a cerut iertare. Bolnavul se mai înmuiase. Îmi amintesc cuvintele lui.

– Bine, Kostas dragă. Nu sunt necredincios. Nu sunt nici încăpățânat. Vreau să mă spovedesc, dar asta este o problemă personală.

Domnul Kostas s-a bucurat. Și-a cerut din nou iertare, a mai adăugat câteva cuvinte, după care a continuat:

– Bun. Deci, de vreme ce-ți dorești, acum e momentul! Să chem duhovnicul?

Bolnavul se schimbase la față. Îl privea cu mânie. Se înfuriase deja. Nu voia să mai audă nimic. După câteva zile plecase din lumea aceasta... Însă Domnul Kostas își făcuse datoria de creștin credincios. Dar mă tem că nu înțelesese nimic. În următoarele zile și-a continuat „lucrarea misionară” pe la ceilalți bolnavi.

Întrebarea bolnavului care rămăsese fără răspuns, dar și grosolănia domnului Kostas m-au preocupat în toate acele zile în care rămăsesem în spital, dar și după aceea. Este o întrebare care pătrunde adânc în fiecare om care intră în contact cu durerea, iar prejudecățile se dezlănțuie în launtrul lui. S. Zoumboulakis exprimă acest lucru într-un mod original: „Singura întrebare teologică existentă ține de legătura dintre durerea omenească și dra-

cunoașterea adevărului, cum era cea a lui Pavel de dinaintea convertirii sale (*n.tr.*).

¹ Romani 10, 2. Fără ca această râvnă să fie luminată de